

ZAŠTITA OBOLJELIH OD ALZHEIMEROVE BOLESTI I DRUGIH DEMENCIJA OD INFEKCIJE COVID- 19 (preporuke i savjeti)

Osobe koje žive s demencijom propisane mjere vezane uz zaštitu od koronavirusa mogu doživljavati na različite načine.

Učestalo opominjanje vezano uz higijenu ili izoliranost i promijene navika koje su se do sada redovito upražnjavale za pacijente oboljele od Alzheimerove bolesti i drugih demencija mogu djelovati stresno i uznemiravajuće što ovisi i o stupnju demencije, osobinama oboljelih i mjestu boravka.

Demencija ne povećava rizik za oboljenjem od respiratorne bolesti uzrokovane novim korona virusom, kao što ne povećava rizik od gripe, ali koomorbiditeti (istodobna pojava dviju ili više bolesti) i stanje vezano uz demenciju (zaboraviti oprati ruke, dodirivanje površina, ne održavanje socijalne distance) mogu biti potencijalni čimbenici za moguću zarazu sa virusom COVID-19.

Neposredni njegovatelji i članovi koji žive sa osobom oboljelom od demencije uz osnovne higijenske i ostale preventivne mjere preporuča se slijediti smjernice Centra za kontrolu bolesti (CDC) i uzeti u obzir sljedeće savjete:

Pojačana zbunjenost

Kod oboljelih od demencije pojačana zbunjenost često je prvi simptom bilo koje bolesti.

Pojačana zbunjenost, nemir, uzrujanost, promjena ponašanja od uobičajenog simptomi su koji zahtijevaju konzultaciju sa izabranim liječnikom.

Simptomi prehlade (povišena temperatura, otežano disanje, kašalj)

Ako osoba ima poteškoće s disanjem ili vrlo visokom temperaturom, kašalj prvo se konzultirajte sa izabranim liječnikom obiteljske medicine vezano uz savjet i eventualni pregled. U slučaju da ne radi vaš izabrani liječnik posavjetujte se sa liječnicima COVID ambulanta. (**COVID ambulanta Doma zdravlja Zagreb-Zapad, Prilaz baruna Filipovića 11, tel. 091 3876-591**). Ako je oboljela osoba u palijativnoj skrbi posavjetujte se sa članovima mobilnog palijativnog tima koji se skrbi ili sa koordinatorima palijativne skrbi.

*ne idite bez prethodnog dogovora sa liječnikom u ambulantu ili bolnicu,

*ne zovite HMP bez prethodnog dogovora sa izabranim liječnikom, COVID ambulantom ili palijativnim timom.

U telefonskom razgovoru sa zdravstvenim djelatnicima dajte točne informacije

U slučaju da su u domaćinstvu propisane mjere smoizolacije/izolacije isto naglasite kako bi se zdravstveni djelatnici koji idu kućnu posjetu pripremili na propisan način ili omogućili druga postupanja.

Podrška osobama oboljelim od demencije u kući

- Svakodnevno objasnite oboljeloj osobi trenutnu situaciju
- Redovito podsjetite oboljelog o održavanje svih važnih higijenskih postupaka
- Pokažite kako prati ruke minimalno 20 sekundi – osobe sa demencijom lakše pamte postupke ako ih vide
- Podsjetite osobu da opere ruke i nakon kašljanja, kihanja ili ispuhavanja nosa
- Pokušajte uvjeriti osobu s demencijom da treba izbjegavati dodirivanje očiju, nosa i usta.
- Izradite pismene podsjetnike za provođenje higijenski postupaka

- Sredstva za dezinfekciju ruku stavite na dostupna mjesta i podsjetite na korištenje
- Pojačano njegujte ruke oboljele osobe sa kremom za njegu kože ruku jer dezinfekcijska sredstva i često pranje isušuju kožu,
- Temeljito i često čistite predmete koji se često koriste: mobitele, kvake, slavine...
- Redovito održavajte prostoriju u kojoj osoba boravi (čišćenje namještaja, podova, provjetranje)
- Ako je osoba promijenila mjesto boravka (potres u Zagrebu, privremeni povratak iz doma za starije i nemoćne, bolnice...) pojačajte nadzor i razgovarajte sa osobom i napravite pismene smjernice,
- Nemojte izolirati oboljelu osobu,
- U slučaju izlaska van i boravka na svježem zraku sa oboljelom osobom pridržavajte se svih preporuka i socijalne distance

Preporuke za njegovatelje

- Zamolite izabranog liječnika da Vam za osobu s demencijom izda višekratne recepte kako biste smanjili odlaske u ljekarnu
- Smanjite na minimum aktivnosti koje Vas dovode u kontakt s drugim ljudima (odlaske u trgovinu, ljekarnu, poštu, banku, javna okupljanja itd)
- Ako je potrebno zamolite pomoć volontera kako bi vam se omogućilo dostava potrebnih namirnica
- Napravite alternativne planove skrbi za osobu s demencijom kako bi joj osigurali dnevnu njegu u slučaju da se proglasi opća karantena.
- Razmislite unaprijed i napravite alternativne planove za primarni skrbnik postane bolestan

Psihološka pomoći i konzultacije

U slučaju potrebe za razgovorom, podrškom ili savjetom psihologa, psihoterapeuta ili za preporuke psihijataru vezano uz novonastalu krizu a kako bi si mogli olakšati situaciju i smanjiti razinu tjeskobe otvorene su linije Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" svakodnevno od 8.00 do 20.00 sati.

Telefoni:

01 2991 356

01 4696 276

01 4696 107

01 4696 297

01 6468 334

01 6468 335

01 6468 337

01 6468 338

Dodatne informacije možete naći na web adresi:

<http://www.stampar.hr/hr/telefonske-linije-za-pruzanje-psiholoske-pomoci-osobama-koje-se-nalaze-u-samoizolaciji-ili-karanteni>

Ako je pacijent u skrbi palijativne službe Doma zdravlja Zagreb-Zapad slobodno kontaktirajte mobilni palijativni tim ili koordinatora palijativne skrbi (091 3876-516 i 091 3876-509)

Izvanbolnička telepsihijatrijsku skrb

U Klinici za psihijatriju Vrapče od 26. ožujka 2020. godine uspostavljena je Jedinica za izvanbolničku telepsihijatrijsku skrb u okvirima Centra za izvanbolničko liječenje, rehabilitaciju i edukaciju. U ovoj jedinici pružaju se uobičajeni terapijski postupci i intervencije putem telefonskih konzultacija ili video pozivima (preko sustava Microsoft Teams) na siguran način bez ugrožavanja zdravlja pacijenata uz zaštitu podataka (GDPR), privatnosti bolesnika i poštivanje načela povjerljivosti.

Osigurano je i „krizno“ savjetovanje za osobe koje su razvile određene psihičke smetnje uslijed svih ugroza koje su se trenutno desile (epidemija koronavirusa, potres).

Brojevi telefona telepsihijatrijske jedinice su:

01 3780 298 („trijažna“ medicinska sestra)

098 354 702 („mobitel“ – od 8 do 18 sati)

01 3780 690

01 3780 697

Brojevi telefona na kojima se pružaju usluge kriznog savjetovanja za javnost su:

01 3713 258

01 3713 259

Dodatne informacije možete naći na web adresi:

<https://bolnica-vrapce.hr/web/?p=5913>

Tehnike opuštanja za smanjenje stresa i tjeskobe

Smjernice za samopomoć za smanjenje stresa i tjeskobe, poput tehnika opuštanja ili umirujuće glazbe koje mogu biti dostupne putem elektroničkih medija, posebice namijenjene neformalnim njegovateljima

<http://www.stampar.hr/hr/program-za-ocuvanje-mentalnog-zdravlja-borbom-protiv-negativnih-utjecaja-tjeskobe-i-stresa>

Savjeti za neformalne njegovatelje osoba s demencijom koji su kod kuće

[https://www.alz.org/help-support/caregiving/coronavirus-\(covid-19\)-tips-for-dementia-care](https://www.alz.org/help-support/caregiving/coronavirus-(covid-19)-tips-for-dementia-care)

Savjeti podrške za osobe s demencijom koje primaju skrb kod kuće

[https://www.alz.org/help-support/caregiving/coronavirus-\(covid-19\)-tips-for-dementia-care](https://www.alz.org/help-support/caregiving/coronavirus-(covid-19)-tips-for-dementia-care)

Dodatak:

Preporuke za očuvanje zdravlja osoba starijih osoba od 65 godina i kroničnih bolesnika (COVID-19)

<http://www.stampar.hr/hr/preporuke-za-ocuvanje-zdravlja-osoba-starijih-od-65-godina-i-kronicnih-bolesnika-covid-19>

Upute za sprečavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 u domovima za starije osobe i drugim ustanovama u sustavu socijalne skrbi (28.03.2020.)

<https://mdomsp.gov.hr/vijesti-8/upute-za-sprecavanje-i-suzbijanje-epidemije-covid-19-u-domovima-za-starije-osobe-i-drugim-ustanovama-u-sustavu-socijalne-skrbi/12669>

Što njegovatelji osoba s demencijom mogu očekivati tijekom pandemije COVID-19, Novosti br. 1. Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest.

https://alzheimer.hr/index.php/download_file/view/935/291/

ADI video prezentacija Kina <https://www.youtube.com/watch?v=zM6cd1QSSFo>

NICE Clinical Frailty scale

<https://www.nice.org.uk/guidance/ng159/resources/clinical-frailty-scale-pdf-8712262765>

ADI position paper on COVID-19 and dementia

<https://www.alz.co.uk>